№ 45 — ۱۱ اوکتبر. ۱۹۰۶ سنه. — چهارشنبه. — ٦ رمضان. ۱۳۲٤ سنه. — ٤٥ نچی.

ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» №9.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیته‌نڭ بهاسی:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتی آی
اوچون (۲) صوم، اوچ آی
اوچون (۱) صومدر.
اداره‌سی پچه‌ن بازارنده (سرای)
مسافرخانه‌سنده ۹ نچی نومرده‌در.
محررینی هرکون کوندز ساعت
(۱۱) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

تکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

برنسخه‌سی (٥) تیینلر. هفته‌ده اوچ مرتبه چقاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریدهٔ ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (۳۰) تیینلر

سیرك = آت اویونی
ارمیتاژ باقچه‌سنده

چهارشنبه کون ۱۱ نچی اوکتبرده سرای اویونچیلرندن ایتالیه‌لی **نونی بیدینی** اداره‌سنده اوچ آتدیلنیه‌لی **هرتورلی عجیب اوینلر** اوینالاچقدر. بو اویون اوچون مخصوص یاڭا اویونچیلر کیلدی. بیك کوب **یاڭا هنرلر** کورسه‌ته‌چکلر. اویوننڭ اوچنچی آتدیلنیه‌سنده « **فدائیلق اوستینه فدائیلق** » یاخود « **ایکی فرانسوز آفیتسرینڭ بر برسندن انتقام آلولری** » اسمنده بیك ظور یرپانتامیم اوینالاچقدر. بوکونگی اویونغه بتون اوینچیلر اشتراك ایده‌چکلردر. تفصیلی پروگراملرده. اویون کیچ ۸ یارم ساعتده باشلانور.

باش مدیر: نونی بیدینی. — وکیل اداره پ. ن. دورنوف.

اداره‌لردن

یولدز وآزاد خلق محرر وناشرلری برگه‌له‌شوب ایکی گازیته اورنینه یولدز اسمی ایله بر گازیته تحریر ونشر قیلونی مناسب کوردك. بزنڭ بو اتفاقمزدن مشتریلرمز اوچون ضرر دگل بلکه منفعت کیله‌چکدر. چونکه بوندن صوڭره یولدز مشتریلریده آزاد خلق مشتریلریده بر گازیته ییرینه هر هفته‌ده اوچ نسخه یولدز اوقویاچقلردر. لکن یاڭا مشتریلر اوچون بوندن صوڭره یولدزنڭ یللق بهاسی ٤ صوم اولاچقدر. ۱۹۰۷ نچی سنه اوچون حاضردن آقچه یوللاغان کیمسه‌لرگه نویابر باشندن باشلاب گازیته بوش یوللاناچقدر.

محرر وناشر: احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

۱۹۰٦ سنه ۱ نچی اوکتابرده آچولدی **صباح کتبخانه‌سی**

قزانده پچان بازارنده „بلغار“ نومرلری یورطنده

کتبخانه‌مزده صاتولمقده اولان کتابلر:

معلم العبادات برنچی قسم ۱۰ تین
„ „ ایکنچی قسم ۲۰ „
„ „ اوچنچی قسم ۲٥ „

پوچطه مصارفی آلوچیدن.
کتابچیلرغه بیوك اکرام!

مفصل اسامی کتب، هرکمگه بلا بدل یباریلور.
تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ“

واق پادشاهلقلر.

روسیه‌ده اوّلده مستقل بر الوغ پادشاه‌لق ایدی. روسیه‌نڭ هر بر تدبیر ونظاملرنده پادشاه حضرتلری اوزی باش ایدی. صوڭره اوتکان سنه‌ده‌گی معلوم مانیفیستلری ایله پادشاه حضرتلری بونی نسخ قیلوب اداره‌نی کانستیتوتسیه طریقینه آوشدرونی معقول کورمش ایدی.

خلق های هوی‌ایتدی، حویتلر، مریتلر چقدی. لکن قوللق وعبودیت هنوز بتمه‌دی. بونلرنی تکرار قیلاسی یوق هر کمگه معلوم مسئله‌در.

لکن حاضرده روسیه‌ده نیچه پادشاهلق وار؟ شونی بلمك کیره‌ك. حاضرده روسیه‌نڭ هرطرفنده گنیرال گوبیرناتورلر کوبه‌یه‌در. گوبیرناتور ایتوب تعیین‌قیلمق اوچون الوغ بر ولایت یا الوغ بر شهر بولمق لازم توگلدر. الوغ بر قریه‌گه‌ده فتنه زور اولسه، گنیرال گوبیرناتور یوللانمق ممکندر.

بو گنیراللر هر بری اوز دائره‌لرنده پادشاهلر حکمنده، تله‌سه‌لر، نی قیلورغه، تله‌سه‌لر نیندی نظام چغارورغه مختاردرلر.. تله‌سه‌لر، کمنی اولترورلر. تله‌سه‌لر، کمنی قوتقارورلر. یاۋروپاده بیك الوغ مملکتلرده‌ده پادشاهلرده بو قدرت وبو اختیار یوقدر. رسمی محکمه‌لرده عیبله‌نگان کشینڭ، عیبی نی قدر زور اولسه‌ده، استیناف (آپیللاتسیه) ممکندر. یعنی حاکملرینڭ حکمندن راضی بولمیچی ایگنچی الوغ محکمه‌لرده تکرار حکم قیلدرمق یولی واردر. بو حاکملرنڭ محکمه‌لرنده اول یوقدر. حکم ومحکمه‌لری قطعی وعسکریدر.

بو گنیراللرنڭ چغارغان نظاملری خلقنڭ عادتی حقوقلرینی‌ده بتره‌در:

روسیه‌ده گازیته‌لرنی سینزور الکدن قاراو بتسه‌ده، آسترخانده هیچ بر کتاب وگازیته سینزور قارامیچی باصدرلمیدر.

کیشنوف شهرنده ریداکتور بولمق اوچون ئه‌لله کمدن ریداکتورلق شهادت نامه‌سی آلمق لازم قیلنمشدر.

یکاتیرینسلافده اورامlرده وباقچه‌لرده اوچ باش کشی بر ییرده جییلوب سویله‌شوب طورو ممنوعدر.

سیۋاستاپولده بالکونلرغه اوی‌توبه‌لرینه جییلوب منو منع قیلنمشدر. ساعت سیکزدن صوڭره اورامده‌غی کشیلرنڭ هر برندن پاسپورتی صورالادر.

ییلیساۋیتگراد شهرنده تونده اورامغه چقغان کشی اوچ مڭ صوم اشتراف‌تولیدر.

بیردیچف شهرنده پالیسه‌میستر اشانچلی کشیلرگه مخصوص بر تورلی بیلیت بیره‌در. بو بیلیتده: «بو کشی تله‌سه قای وقت بولسه‌ده اویندن اورامغه چغارغه اختیارلیدر» دییوب یازلوب کازوننی پیچات باصلمشدر.

دیمك‌که روسیه‌ده ادارهٔ مستقله بته‌چك دییوب طورغان زمانده گویا هر ولایت واویزد صاین بیگره‌ك قوّتلی ادارهٔ مستقله‌لر واق پادشاهلقلر پیدا اولدی. شاید بو حال اوزاق دوام ایتمس. البته بر زمان پادشاه حضرتلری اوزی تله‌گان اشلر هر برسی میدانغه کیلورلر.

بیوروکراتلر، نی تدبیر قیلسه‌لرده، خلق ایله پادشاهنڭ مرادینه خلاف کیته آلماسلر.

لکن تیزمی؟ سهولتله‌می؟

فرمان عالی.

٥ نچی اوکتبرده صادر بولغان فرمان بوینچه آول خلقینڭ پراۋلری آرتدرلوب کوب خصوصده باشقه صنف اهالی ایله بر درجه‌گه کیترلدی.

لکن اینورودیس دییوب آتالا طورغان خلقلر بو حکمگه کرمیه‌چکلردر.

ایمدی بو فرمانده بیرلگان حقوق ایله مسلمانلرده فائده‌لاناچقلرمی، توگلمی؟ حاضرگه معلوم توگلدر. چونکه سینات محکمه‌سی نیچك تأویل وتفسیر قیلسه، بو فرمان شول روشچه مطالعه قیلناچقدر.

قرغز، ترگمن خلقینه رسمی کاغدلرده اینورودیتس دیگان‌سوز همان‌اطلاق‌قیلنادر. اما تاتار وباشقرد اسمنده‌گی مسلمانلرغه اینورودیتس ییرینه اینوۋیریس کلمه‌سی کوبره‌ك اطلاق قیلنادر.

هر نه ایسه، بو خصوصده روسیه‌ده اولان مسلمانلرنڭ هیچ برسی غافل طورو تیشلی توگلدر. بیرلگان حقوقدن محروم قالوغه راضی بولو هیچ مناسب اولماس.

دوماغه صایلاو نظامی.

دوماغه صایلاو نظامی اوزگارتله‌چك دیگان خبرلر چقغان ایدی. بو خبر اصلسز اولدی. لکن اوزگارتلمه‌سه‌ده، بو نظامنڭ کوب ماده‌لری سینات محکمه‌سی طرفندن بیك اوستالق ایله تفسیر قیلنمشدر.

۱) بو تفسیر بوینچه ۋولوستنی اسخودلرده صایلاو وکیللگینه فقط آولده یورتی بولغان کشیلرگنه صایلاناچقدر.

۲) ۱۹۰٥ نچی سنه ۱۱ نچی دیکه‌بر اوکازی بوینچه اشچیلر آراسنده صایلاوغه قاتشاچق کشی آول صایلاولرینه‌ده، ییر خواجه‌لری صایلاولرینه‌ده شهر صایلاولرینه‌ده قاتشمایاچقدر.

۳) کریستیانسکی بانکه واسطه‌سی ایله ییر آلغان کرستیانلر ییر خواجه‌لری صایلاوینه قاتشمیچی آول صایلاولرینه‌غنه قاتشاچقلردر.

٤) مالوروس قازاقلری هم باشقردلرده ییرلری اعتباری ایله ییر خواجه‌لری صایلاولرینه کرشمیه‌چکلردر.

٥) ییرلری بولغان اشچیلر، یا ییر خواجه‌لری آراسینه‌غنه یا که اشچیلر آراسینه‌غنه قاتشورغه تیشلیدر. هر ایکسینه‌ده قاتشا آلماسلر.

٦) صایلاو مجلسلرینڭ هر برنده صایلاوغه

فاتشا آلاچق کشیلرگنه صایلانورغه تییشلیدر.

٧) آولده یورتی‌ده ییری‌ده قالماغان کریستیانلر شول آولنڭ یورط خواجه‌لرندن صانالماسلر.

٨) آولده یورتی ییری قالماغان واول آولده هیچ طورمی طورغان کریستیانلر، گرچه یازو بوینچه شول آولنڭ کریستیانی ایتوب اعتبار قیلنسه‌لرده، قایتوب طورا باشلاغاچی آولنـڭ عمومی کیڭاشلرینه کرشمسلر.

چونکه آول خلقی آراسندن فقط آولنڭ اوزنده یورت ایله طوروچیلرغنه صایلانورغه تییشلی ایمش. آولدن بتونله‌ی آیرلغان کشینڭ آول طرفندن صایلانوونده آول خلقی اوچون فائده یوق ایمش.

ودخی اوتکان یل (١١) نچی دیکه‌بر اوکازی بوینچه اشچی خلقلرغه صایلاو حقی بیرو، آنلرنی باشقه طائفه‌نڭ صایلاوینـه قاتشودن آیرا ایمش.

زندانلرنی بوشاتورغه اویلیلر

داخلیه‌وزارتی ایله عدلیه‌وزارتی طرفندن برگه قوشولوب یاصالغان کامیسیه، سیاست بـرله عیبله‌نگان کشیلرنی ١٧ نچی اوکتابرده عفو- ایدوب زنـدانلردن چغاررغه بوکـونلرده لائحه‌لر ترتیب ایتو ایله مشغولدر.

عفـو ایتو فقط فوق‌العاده محافظه‌غه بنـاً حبس‌هم‌نفی ایدلـگان کشیلرگه‌گنه بولاچاغی حاضرده تمام معلوم بولمشدر.

زور مأمورلرگـه بیك قاتلاشه تورغان‌بر کشی، حکومتنڭ بعض برکشیلرنی عفو- ایتارگه اویلاوینڭ سببی، زندانده یاتوچیلرنڭ مقداری عادتده گیگه قاراغانده اوچ الوش آرتق بولوویدر دیمش.

آنڭ اوستینه بوقدر کوب سیاسی عیبایلر اوچون توتولا تورغان راصخودلرده مملکتکه بیك آغرلقلر کیتوره‌در.

چونکـه بونلرنی طـویدرر اوچونگنـه (پـالیتسه‌هم‌تورمه خدمتکارلرینه طوتولغـان راصخودلرنی حساب‌ایتماینچه) کشی بـاشینه بیش تین‌راصخود حساب ایدلسه هر کون اون بش‌مڭ صوم راصخود چغادر. چونکه حاضرده زندانده یاتوچی کشیلر اوچ‌یوز مڭدن آرتقدر. شول حسابدن دومانی طاراتولغاندن بیرلی یعنی ٤ نچی اوکتابرگه قدر، حکومت سیاسی‌عیبلرینی‌طویدررا اوچونگنه برمیلیونده ایکی یوز اوتوز مڭ صوم صرف‌ایتمشدر.

بوقدر صومانی صرف ایتو حاضرگی مال جهتندن مشقت چیگه تورغان وقتده توگل، حالنڭ یخشی وقتلرنده‌ده بیك‌ییگل توگلدر.

اگرده‌مونڭ‌اوستینه‌زندان‌وزندان‌صاقچیلرینڭ راصخودلـرینیده قوشساق، بروکـراتیه‌نـڭ نی‌اوچـون برآز عفو ایتونی تله‌گـانلکی شاید‌معلوم بولسه کیرك.

تجدد صلحی پارتیه‌سی.

تجدد صلحی پارتیه‌سینڭ نظامنامه‌سنده حاضرگی نظاملرغه خلاف ماده‌لر اولدیغی اوچون‌حکومت طرفندن تصدیق قیلنمامشدر. دیمك، ایڭ اورتا پارتیه حساب قیلنغـان بو پارتیه‌ی‌ده رسمی پارتیه ایتوب تصدیق قیلدرمق ممکن اولمامش.

بو پارتیه‌دن صولـده‌راق اولان حریت خلق ایله اتفاق‌مسلمین پارتیه‌لرینڭ نظامنامه‌لرینی‌تصدیق‌قیلدر ودخی‌ده مشکل اولاچقدر.

آنـگلیه گازیته‌لرینڭ اورتـا فـکرده‌گیلری‌ده حکومتنڭ بو تدبیرینی ‹عقـ›ول کورمیلر: «اگرده حکومت بو پارتیه‌نی‌ده رسمی ایتوب قبول ایته آلماسه، حریت واصلاح حقنده‌غی وعده‌لری بارده بوشقـه چغاچق» دیلر.

مذکور پارتیه چلینلرینڭ‌حکومتنڭ بو اشینه‌بیك کیفلری کیتمش. اگرده‌نظامنامه‌لری قبول ایتلمه‌سه، صایلاو وقتنده هر برسی حریت‌خلق‌پارتیه‌سینه‌قاتشورغه‌قرار ویرمشلر.

باکوده تیاتر.

٢٩ نچی سینته‌برده باکو شهرنده مسلمان وگروزین یاشلری اتفـاق ایله لالایفنڭ پاساژنده (شرقی مسامره) یعنی ۋوستوچنی ویچر ترتیب‌قیلمشلر. مسلمانلردن‌ده گرو- زینلردن‌ده بیك کوب‌کشی بومجلسنی تماشا قیلورغه کیلمشلر. آراده دشمانلق‌اولدیغندن اولمق کیره‌ك که بو تماشاغه ارمنیلردن اشتراك ایدوچی اولمامش.

پاساژنڭ زالی شرقی جهـازلر ایـله بیزه‌لمشدر. اوّلا گروزین تلنده‌ایکی‌پرده‌لی براوین اوینالمش. صوڭره سلطان مجیـد غنییف جنابلرینڭ (طورسون‌علی) اسمنده‌گی قزق تمثیلی اوینالمش. مسلمان اوینچیلردن میرزا آقا علییف ایله رستم کاظمف جنابلری بو اوینلرده مهارتلرینی‌بیك آچق‌کورسه‌تمشلر.

اوینلردن صوڭره رازـکاز شیکلر ترکیچه ادبی کولـکیلر سویله‌ب خلقنی‌بیك‌کولدرمشلر. اویناوچیلر آراسینه مسلمان قزلرندن هیچ برکشی قاتشمامش.

شونسی عجیبدرکه‌بو اوینڭ درستلـکینه باکوعلماسندن‌هیچ فتوا صوراوچی‌بولمامش. «مصر واستانبولده مسلمانلر رمضانده‌ده تیاتر اوینیلر. آنلر بلمی قیلمی طورغانلردر» دیمشلرده اوینامشلر. هرنه ایسه، باکونڭ مودلانا باشلاغان یاشلری اوشبو مسامره مجلسینی قاباقده وفحشخانه‌ده خمر اچوب اوطرودن عبرتلیره‌ك طابمشلر.

بو مجلسکه «ارشاد» گازیته‌سینڭ ناشری عیسی بیك آشور بیکف ریاست قیلمشدر.

اسلام عالمندن

بوتون دنیاده اوچ یوز میلیون تخمین قیلنغان اهل‌اسلامنڭ یوز میلیوندن زیاده‌سی اهل صلیب تصرفنده ایمش. مسلمان تبعه‌سی کوب اولمـق خصوصنده آنـگلیه برنچی درجه‌ده، قتای ایکنچی درجه‌ده، گوللاندیه اوچنچی‌درجه‌ده، فرانسیه دورتنچی‌درجه‌ده، روسیه بیشنچی درجه‌ده درلر.

◆◆قریم خانلغی (١٧٨٣) نچی سنه‌ده روسیه تصرفینه کیچمش ایدی. شول زمانده قریم مسلمانلرینڭ مسجد، مدرسـه وتـکیه‌لری تربیه‌سی اوچون وقـف قیلنغان ییرلرنڭ مقداری (٢٣٠،٠٠٠) دیساتینه اولمشدر. بووقف ییرلر علمانڭ ومتولیلرنڭ خیـانتی سببلی حیله‌ایله صاتلا صاتلا (٩١) مڭ‌دیساتینه‌گه قالمشدر. (١٥٩) مڭ دیساتینه وقف طوفراق اوغرلانمشدر. حاضرده سلامت‌قالغان وقفلرنڭ (٧٠) مڭ دیساتینه‌سی تییشلی اورنلرینـه صرف قیلنادر. قریمڭ بعض‌محله‌نڭ خطیبلری وبعض مدرسه‌نڭ مدرسلری هریلده اونار مڭ صوم وقف آقچه‌سینی آلوب طورمقده‌درلر.

آوللری ترکیه‌گه کوچوب کیتو سببلی (٢١) مڭ دیساتینه ییر بوش قالمشدر. بوییرلرنڭ‌دوخودلری حاضرده (وقف کامیسیه- سی) اسملی رسمی بر اداره طرفندن جییلمقده‌در.

بو بوش وقفلردن (١٨٨٥) نچی سنه‌دن بیرلی یوز مڭ صومغه قریب آقچه جییلمشدر.

قریم مسلمانلری بو آقچه ایـله مکتب ومدرسه‌لرینی تعمیر واصلاح ایتمکچی‌بولالر. لکن حکومت بوڭا هیـچ برجواب ویرمیدر.

١٨٦١ نچی‌یلده‌آول‌خلقینه‌بیرنیچك‌بیرلگان

ییر عادتده شول اورنده توروچی خلقنڭ ملکنده بولادر. شونلقدن روسیه اچنده فینلاندیه‌ده‌گی ییرلر فین خلقینڭ، کافکازده‌غی‌ییرلر کافکاز خلقینڭ، باشقردلرطوراتورغان ییرلر باشقردطائفه‌سینڭ‌ملکنده حساب‌ایدله‌در. اصلده‌خلق آز بولوب ییر کوب بولغانلقدن اولـگی زمانلرده ییرنڭ اول‌قدرقیمتی بولماغان. شونلقدن بعض آرتق ییرلر خزینه ملـکنده حساب‌ایدلـگان. شولایده بولسه هر برطائفه- نڭ اوز ملکنده‌ده ییرلر کوب ایدی. روسیه مملکتنده‌گی خلق‌نڭ کوبراگی روس‌طائفه سیدر. مملکتنڭ باشلانووندن بیرلی خلق، حاضرگی‌کونده توراتورغان‌ییرلرنده معیشت قیلغانلر هم شول کونلردن بیرلی‌همیشه شول ییرلرنده‌اشله‌ب هیچ بریوررگه یاراقلی‌بولماغان باطقاقلقلرنی اورمانلرنی آرچوب ایکن ایگارگه یارارلق حالـگه کیتورگانلر.

قایچانکه ١٨٦١ نچی یلده خلقنی آلپاوتلر قولندن آزادقیلا باشلاغانلر، شول‌وقتده‌خلقنڭ ملکنده هیچ برییر قالماغان. بونلرنڭ ترکلك قیلاتورغان ییرلرینی آلپاوتلرنڭ هم‌خزینه‌نڭ یابونلردن غیریلرنڭ ملکی ایتوب حساب ایتولـگان. شونلقدن آول خلقیغه هـر بر اوزقوللرینه آلغان ییرلری اوچون هر بردیسا- تینه‌سی اوچون ۋیکوب توله‌ولازم بولغان.

بوتوله‌نه‌چك ۋیکوپلر ییرنڭ اصل‌بهاسینه قاراغانده‌نیچه‌ئولوش آرتق ایتوب‌تعیین‌ایدلـگان مثلا چیرنیگوف گوبیرنـاسی اصتاراودوپ اویازنده‌گی کشیلرگه‌جان باشینه دورت دیساتینه جیر بولنب بیرلـگان‌وبونڭ اوچون یوزاوتوز ایکی صومده ایللی تین ۋیکوپ توله‌ونی‌لازم ایتولـگان. یعنی اورطاچه حساب ایتـکانده هر بردیساتینه‌گه ٣٣ صـوم تعیین ایدلـگان. شولوق اویازده اوزاخیتاری برله صاتوچی کشیلر ایمینیه‌لرینی‌جمیع‌یورط ییرلری وقارالتیلری برله دیساتینه سینی یکرمیشار صومغه صاتقانلر. حتی‌یورط‌لری برله بولماغانده ییرنڭ اوزنگنه اون‌صومدن باشلاب اون‌اوچ صومغه قدرده بیرگانلر.

شول‌قدرقیمت بهاتعیین قیلغاننڭ‌اوستینه‌ده آلپاوتلر آول‌کشیلرینه‌ییرنی بیك‌کوب بیره سیلری کیلمگان آنلرنڭ تله‌ولری بوینچه ئلله‌نیندی زاکونلر یاصالغان. اول زاکون بوینچه بولوب بیرلـگان ییرنڭ بـرنچی دیساتینه‌سی عادتدن طش قیمتلی، ایکنچی دیساتینه‌سی‌اوّلـگیسینه‌قاراغانده‌برآز‌آرزان اوچنچی‌ودورتنچیلری‌دخیده آرزانراق ایتوب اعتبار ایدلـگان، مثلاشولوق اصتارادوب اویازنده بولوب بیرلـگان ییرنڭ مجموع دورت دیساتینه‌سی یوزاوتوز ایکی صوم ایللی‌تین حساب ایدلـگان شول مقداردن یکرمی‌آلتی صومده ایللی تیننی آلپاوتلر طوب توغری آول خلقندن آلوب، قالغان ١٠٦ صومینی خزینه واسطه‌سی ایله آلورغه یاصالغان‌خزینه‌شول‌ییرلرنڭ‌برنچی‌دیساتینه‌سی اوچون ٥٣ صوم ایکنچی دیساتینه‌سی‌اوچون ٢٦ صوم، اوچنچی ودورتنچی دیساتینه‌لری اوچون اون اوچ صـوم یکرمی بیش تین بیرگان. شونلقدن‌آلپاوتلر آول خلقینه‌کوب ییر بیرماینچه ایڭ قیمتلی بولغان اوّلـگی‌ایکی دیساتینه نیگنه بیررگه اجتهاد ایتمشلر.

مثلا اصتارادوب آلپاوتلرندن بعضیلری شول روشچه اشلامشلر:

شولوق گوبیرنا‌ده‌بونلرغه کورشی‌بولغان کوناتوپ اویازنده آول خلقینه جان باشینه ٢ ٣/٤ دیساتینه گنه‌جیر بولنب بیرلـگان‌بولغان بونلرنڭ ییرلری آزبولسه‌ده توله‌ولری اصتارادوب اویازنده‌گی دورت دیساتینه اوچون بولغان‌توله‌و قدرایتوب‌توله‌وصالونغان ایدی. مونی کورب اصتارادوب اویازینڭ آلپاوتلریده «بزنڭ ییرمز اصتـارادوب اویازنده بولسه‌ده یخشیلقده کوناتوب‌اویاز- نده گی ییرلر برله برتیگز» دیب دعواایتمشلر بعضلرینڭ دعوالری مقبولده بولمش ایکی اوچ چیرك ییرگه ؛ دورت دیساتینه‌گه‌تعیین ایتولـگان بهانی آلمشلر.

شولای‌ایتوب خلقنی آزادایتکاندن صوڭ اوّلده آول خلقینڭ فائده لانوونده اولغان ییرلرنگده برآزی کیسولب آلونمش. مثلا صاراتوف گوبیرناسنده خلقنی آزاد- ایتکانچیگه قدر خلق تصرفنده برمیلیوند، یتمش سکز مـڭ دیساتینه ییربـار- ایکان آزاد ایتولـگاندن صوڭ باریسی ٨٣٤ مڭ‌دیساتینه ییر خلق قولنده قالمش. ناوغورد گوبیرناسنده‌غی برمیلیون آلتی یـوز مڭ دیساتینه‌ییردن ٥٥٥ مڭ‌دیساتینه‌ییرنی‌آلپاوتلر خلق‌قولندن آلمشلر.

ۋارونیژ گـوبیرناسنده‌غی ٧٢٢ مڭ دیساتینه ییردن ١٠٢ مڭ دیساتینه سینی آلپاوتلر آلغانلر. الخ. . آول خلقینڭ ییرلرینی آلپاوتلردن آلواوچون خزینه طرفندن بیرلـگان آقچه‌لرنی‌کره ستیانلر اوستینه بورچ‌ایتوب یللاب توله‌رگه یاصالغان آلپاوتلرقولنده بولغان کره‌ستیانلرنڭ‌باریسی (ایری خاتونی) ٢٢ میلیون کشینڭ اوستنده ٦٥٢ میلیون صوم بورچ حساب ایدلـگان بونڭ اوچون قرق بریل اچنده (١٨٦١ نچی‌یلدن ١٩٠٣ نچی یلغه قدر) خزینه‌گه پراسینتلری برله برمیلیارد(٤٥٧) میلیون صوم آقچه تولندی. حاضرده همان توله‌نب بتمه‌گان بورچ دورت یوز میلیون صوم حساب ایدلمکده‌در. ١٨٦١ نچی‌یلده کره‌ستیانلرگه‌ییرنی‌اوشبوروشچه‌بیرلگان‌ایدی.

و. و.

خارجی خبرلر.

صاموس (سیسام) جزیره‌سی.

ترکیه تصرفنـده آق دیگزده صاموس (یاکه سیسام) اسملی برجزیره بـاردر. بوجزیره‌نڭ اهالیسی عموما گریکلر اوله‌رق (٦٠) مڭ قدر باردرلر.

بو آتاو (١٥٥٠) نچی سنه‌دن بیرلی ترکیه قول آستنده‌در. (١٨٣٢) نچی سنه‌دن بیرلی بو جزیره آفتونومیه قاعده‌سی بوینچه اوز آلدینه اداره قیلنوب رئیس بیکلری گریك خلقندن سلطان طرفندن تعیین قیلنمقده‌در.

حاضرگی بیکلری (ڤیتینیوس) اسملی کشی ایدی. خلقی بوندن راضی بولمیچی فتنه چقاردیلر. آخرده سلطان بوبیکنی لوازمندن توشردی ایمدی ایکنچی کشی تعیین قیلناچقدر.

برکونلرده (کوپایس) اسملی کشی ایله ترکیه‌ده مشهور کونستانتین قارا تیئودوری بیك جنابلری تعیین قیلنولرینی احتمال طوتمشلر ایدی. حاضرده بو مسئله حقنده روس گازیته‌لری هیچ برخبر یازمیلر.

خلقی یاڤروپا شاهزاده لرندن دائمی بر رئیس قویونی‌ده تلیلر. لکن بونی سلطان قبول ایتمی.

یاپونیه.

یاپونیه عسکرینی هم صوغش کویمه‌لرینی همان آرتدرادر. فورموزا ایله سوسیما جزیره‌لرینك کریپوستلرینی بیك نغتادر. روسیه ایله صوغشقان زمانده‌غی حیله‌لری همه‌سی یازلوب جییلمشدر.

کیله‌چك صوغشلر اوچون بوحیله‌لردن یاگقا حیله‌لر استخراج قیلمق اوچون بر کامیتیت یاصالمشدر.

یاڤروپا گازیته‌لری یاپونیه‌نك بوحاضرله‌نولرندن شبهه‌له‌نه باشلامشلر.

بنه بر دولت ایله صوغشورغه جیینو احتماللندن قورقالر: (یاڤروپا دولتلری یاپونیه‌نك بوحالینی دقتکه آلوب غافل بولماسقه کیره‌ك ممکن بولغان قدر یاپونیه‌نك طمعسینی کیسه‌رگه کیره‌ك) دیوب تنبیه‌قیلالر.

◆◆ ٥ نچی اوکته‌برده آمریکه‌ده کڤاتیمال وگوندوراس مملکتلری تیره‌سنده قوریده ودیگزده بیك‌قاتی اوپورمه بولوب برنیچه میلیونلق ضررلر بولمشدر. کوب کشی‌ده هلاك اولمش.

بر پاراخود وبرنیچه واق کویمه‌لر صوغه باتمشلر. اویورمه وقتنده برجزیره تمام صو آستنده قالمشدر.

آنگلیه.

آنگلیه کارولی یدنچی ایدڤارد پادشاه بولغانچی کلوبلرغه (اتفاقی‌مجلس خانه‌لرگه) بیك یوروچان بولغان. حاضرده برنیچه عالی کلوبلرده چلیندر. لکن سیاست وادارهٔ دولت ایله مشغول اولدیغندن حاضرده کوب بارا آلمیدر.

آنگلیه آریستوکراتیه‌سینك یوز یللق بر کلوبلری واردرکه اوآیت — کلوب اسمنده‌در. بر زمان ایدڤارد بر دوستینی مذکور کلوبقه چلینلککه تقدیم قیلمش. کلوب مجلسنده یاشرن شار ایله صایلاغانده مذکور کشی‌گه آق شار آز چقمش. بناءً علیه بوکشی چلین بولا آلمی قالمش. بوگا آچوایتوب کارول مالبیرو سرایی قارشیسینه یاگقا بر کلوب آچدرمش. بو کلوب شول قدر اعتبارغه کرمش‌که حاضرده بوگا چلین بولمق اوچون هرسنه اوچ یوز صوم وچلین بولماغان کشیگه برکره کروب چقمق اوچون یوز صوم توله‌مك لازمدر. بو کلوب گاها بعض الوغ مسافرلرنی حرمت واکرام قیلمق اوچون بر مجلسکه یوز مڭ صوم قدر آقچه صرف قیلادر. بوکلوبدن یراق توگل، لوندون شهرینك یوز مڭ قدر فقراسی ایسه آشدن‌ده محروم اوله‌رق دائما آچلی طوقلی عمر کیچرمکده‌درلر.

اوچلی اتفاق.

گیرمانیه‌نك خارجی وزیری چیرشسکی بوکونلرده آڤستریه‌گه‌ده ایتالیه‌گه‌ده بیك تیزگنه باروب قایتدی. گیرمانیه گازیته‌لری بوسفرلرده سیاسی هیچ برسر یوق دیگان بولوب یازسه‌لرده، بونده الوغ برسر بارلغنده شبهه یوقدر. ذاتا سرده توگلدر. البته آڤستریه ایله ایتالیه‌نك آراسینی کیلشدرمك اوچون یورمشدر. چونکه بوآراده آنلرنك آرالری بیك بوزلمش ایدی. آڤستریه ایله ایتالیه‌نك اختلافی گیرمانیه اوچون بیك خوفلیدر. چونکه یاڤروپاده گیرمانیه‌نك قوّتلی بولووی اوشبو اوچ دولتدن مرکب اوچلی اتفاق سایه‌سنده‌در. اوچلی اتفاقنك بوزلووی فقط ترکیه اوچون احتمال فائده‌لی بولاچقدر. چونکه اول تقدیرده فرانسه روسیه ایله ایرکسز دوستلانغانی کبی گیرمانیه‌ده ترکیه ایله بیك اخلاص ایله دوستلاناچقدر. ترکیه عسکرینك یتشمه‌گان یرلرینی تمام اکمال قیلاچقدر. گیرمانیه حاضرده‌ده ترکیه‌گه دشمان توگلدر. احتیاج توشکاچ بولغان دوستلق ینه باشقه‌در.

داخلی خبرلر.

شورای دولت.

٨ نچی اوکتابرده‌گ. سوڤیت دیوانی آچلوب آلتمش قدر چلین حاضر اولمشدر. مکتبلر وزیری ایله‌خزینه وزیری‌ده مجلسده حاضر بولمشدر.

بو مجلسده دوماغه مملکت اوچون فائده‌لی کشیلر صایلاتورغه طرشو حقنده کیگاش ایدلمش. ظنلرینه کوره روسیه‌ده حاضرگی نظامسزلقدن ناراضیلر کوبه‌یگان ایمش. پولشه پادشاهلغینك اهالیسی‌ده ترتیب واصلاحات اجرا قیلنغان تقدیرده حکومتکه طرفدار بولاچقلر ایمش.

دوماغه صایلاو نظاملرینی اوزگارتوخصوصنده‌ده کیگاش ایدلمش، لکن دومانك رضالغندن باشقه‌بو نظامنی اوزگارتو ممکن اولمایاچغینه قرار ویرلمش.

کشی اوغرلاو.

دربند شهری تیره‌سنده بالق ایله سودا قیلوچی بایلردن مارتوڤسکی اسملی کشینی قاچقنلر اورمانغه آلوب کیتمشلر ایکان. آرتنده قالغان کشیلردن اون مڭ صوم آقچه آلدقدن صوگره آزاد قیلمشلر.

بوندن صوگره ینه ڤیشنیفسکی اسملی بر سوداگارنی‌ده قاچقنلر اوغرلامشلر. روسیه‌ده مال اوغرلاو موداسی ترقی ایتوب یتدکدن صوگره ایمدی تری کشی اوغرلامق موداغه کروب بارادر. بو بیك خیرلی بولماس.

◆◆ آتاسی وفات بولوسببلی یاکه عسکرلککه باشقه بر مانع سببلی، قارالورغه چاقرلغان نیکرودلر عسکرلککه آلنمیلر ایدی. لکن بونك اوچون نومر آلغانچی عریضه سینی بیروب قویو شرط ایدی. نومر آلغاندن صوڭ بیرلگان عریضه‌لر قبول ایتلمیلر ایدی. آتاسی وفات بولو سببلی تربیه‌چیسز قالاچق آورو آناسی قالغان کشیلرده اولچه‌ولری یاراسه، صالداتقه کیته‌لر ایدی. آناسی آچلقدن اوله‌چك بولسه‌ده، بوگا التفات قیلنمی ایدی.

روس گازیته‌لرینك خبرینه نظرا حاضرده بو نظام فسخ قیلنمشدر.

«حریت خلق» پارتیاسنده اختلاف.

گلسینگفورسده بولغان جیونلرندن بیرلی بو پارتیانك اعضالری ایکیگه آیوریلوب صولاغایرقلری نارودنی‌ساتسیالیچسکی پارتیاگه، اوڭ طرفده‌غیلری «تجددصلحی» پارتیاسینه کره باشلامشلر.

◆◆ گینیرال ترپیفنك خاتونینه عادتده بیریله تورغان‌دورت مڭ صوم پینسیه اورنینه اون ایکی‌مڭ بیریلورگه تعیین ایدلمشدر.

◆◆ نیژنی هم اصمالینسکی گوبیرنالرده کره‌ستیانلر اسییزد یاصاب ایمانا توله‌مسکه قرار بیرگانلر ایمش. پالیتسه دیپارتامینتی بو اشدن خبردار بولوب هرایکی گوبیرنانك باشلقلرینه بوحقده بیك زور تفتیشلر یاصارغه امر ایتمشدر.

◆◆ اون یدنچی اوکتابرده اشچیلر نمایشلر

کشیگه هیچ یاراب بولماس.

باشی ٤٤ نچی نومرده

آشدن صوڭ بر آز استراحت ایتوب گازیته‌منك برنچی نومیرینی نمونه اچون کشینك ایسی کیته‌رلك ایتوب یخشیلاب چن چندان یازارغه کرشدم. اوچ کون ایرته‌دن کیچکه قدر طرشدم. گازیته طولارلق برنیچه مقاله‌لر یازدم. یازغان نرسه‌لرمدن بیك ممنون ایدم. یازغان نرسه لرمنی ترتیب ایتارگه کرشدم. ایڭ اوّل گازیته‌نك اسمنی قای اورنغه قویارغه تیوش‌لی مسئله‌سی چقدی. اورتاغه‌می، اوڭغه‌می یاخود صولغه‌می؟

قای یرینه قویسامده‌کشی یاراتورشیکالی توگل. «برهان ترقی» برله «فکر» نگده اوّلده اسمی اورطاده ایدیده اوڭ طرفینه کوچرلدی. البته کشی یاراتماغا نلقدن کوچرلدی. صول طرفینه قویار ایدم. «بو گازیته‌ده‌اوزاقغه بارماس. حیاتده‌اسمینی گازیته‌سینك صول طرفینه قویغان ایدی تیز بتدی» دیه‌چکلر. اوڭ طرفینه قویسامده باشقه گازیته لرگه ئه‌یتمکده اولان هرتورلی سوزلرنی میگاده ئه‌یته‌چکلر. قایسی طرفینه قویارغه‌ده قرار قیلا آلمادم.

صوگره یازغان مقاله‌لرمنی برهم برهم جرتوب آتدم. ایکنچیسینی یخشیلاب یازمقچی قارارغه‌طوتوندم. هیچ برسی کشی‌گه‌توگل، اوزمنك کوگلمه‌ده اوخشامی باشلادی. اوزمچه باش مقاله‌م بیك شب توسلی ایدی. صوگندن اویلا براق اوقوب قاراسام مقاله‌منك باشندن آیاغینه قدر: استبداد، ظلم، بیروکراد، قسه‌لر، قینیلر، ایزه‌لر، طالیلر، اوتره‌لر، قان، اشتیك، قلچ، م‌اتق، ریڤالویر، براونینغ، بومبا، دینامیت، طوپ پولیمیت، ساتسیالست، ریڤالوتسیونیر، آنارخیست، چورناسوتینس، خولیغان، پاغرومشیك، اشپیون، ژاندارم، پالاچ دیگان سوزلر برله طولوب بتکان شول‌قدرلیسینه تشکر ایته‌م، مین مقاله منی بیك‌قچقروب اوقومادم، یازغان سوزلرمنی بیك هیبت بیك تأثیرلی ایتوب کورساتور اوچون آراتیره قچقرغالاب قویسامده ایوده کشی‌یوق ایدی. یوقسه« گازیته‌چغارام‌دیب یوری تورغاچ شاشقاندر آخری » دیب اوزمنی جوللرلر یورطینه تربیه قیلورغه یبارگان بولورلر ایدی.

یارطی صحیفه‌لك برمقاله اچنده شول قدر سوزلرنی جیوب طوتورونك معقول توگل ایدکینی، آنڭ برله‌هیچ برکشینك ایسینی کیته‌ره آلما یاچغمنی آڭلادم. مقاله منی جرتوب آتدم. ایکنچیسینی یخشیلاب یازمقچی بولوب قالدم آندن باشقه مقاله‌لریمه کوچدم. تفتیش ایتوب اوقوب‌چقسام؛ اوزمنك‌یازغان نرسه‌لرمدن هیچ بریسیده همه کشی یاراتورلق توگل. یازغان‌سوزلریمی یااوڭلر، یاصوللر، یاهیچ قایوسیده یاراتمایاچقلر. حاللرم آغرلاشدی. کیفلرم چوالدی. بیك اوزاق فکرگه چوموب‌اوطردم. شول‌مقاله‌لرم برله گازیته‌نی چغارب قاریم، بلکه یاراتورلردیبده اویلاب قارادم، صوگندن لقمان حکیم برله اوغلی‌نك باشندن کیچیکان اوشبو حکایه‌خاطرمه توشدی:

بر وقت لقمان‌حکیم ایشاککه آطلانوب، اوغلی آنڭ یاننده جایه‌ولب، بر قریه‌دن اوزوب بارلر ایکان. قریه‌خلقی بونلرنی کوروب آرتلرندن«قارا ایندی بوانصافسز قارتنی، اوزی آطلانغانده، ضعیفکنه یاش کشینی یانندن جایه‌و بارده» دیب‌قالغانلر. ایکنچی‌قریه‌گه یتکاچ لقمان حکیم اوغلینی ایشاککه آطلاندروب اوزی جایاوبارا باشلاغان. قریه‌خلقی بونی کوروب ینه: «کوراینده بوانصافسز نرسه نی، یاب یاش باشی‌ایله اویالماینچه، آتاسی جیاولب بارغانده بوآطلانوب بارا» دیب قالمشلر اوچنچی قریه‌گه یتکاچ ایشاککه ایکسیده آطلانغانلر. بونی‌کورگاچ قریه خلقی: « هی انصافسزلر، کچکنه‌گنه ایشاککه قزغانماینچه ایکیسیده آطلانغانلر» دیب قالغانلر. دورتنچی قریه‌گه کرگان‌چاقلرنده‌ایکیسیده‌جایاولب کرگانلر قریه‌خلقی‌بونلرنڭ‌بواشلرنده‌کیلوشدرمگانلر.

شول حکایه‌نی فکرلب اوطرغاندن صوڭ، گازیته یازوب کشیگه اوزمنی یاراتدره آلمام، بلکه باشمه بلاغنه آلورمن دیب، گازیته‌نی چغارودن قایتدم، یازغان مقاله لرمنیده یرتوب آتدم. هیچ منم قولمدن کیله تورغان اش توگل ایکان، نیندایگنه ایتوب یازساگده کشی یاراتمایاچاق‌اول‌بیری بولای، بوبیری تگیلای دیه‌چکلر. حاضرگی کونده یازوچیلرغه الله یاردم بیرسون.

صوگره اویلاب اویلاب توردمده باشمدن کیچکان شول اشلرنی سزگه یازوب یباردم زنهار امضاسی یوق دیب باصمای قالدرا کورمه‌گز. امضامنی قویسام آرتمدن کشیلر مسخره قیلوب ایه‌روب یوررلر یاخود گازیته‌لرگه‌یازوب‌اوزمنی‌خورایتارلر دیب قورقدم. بو کوندن صوڭ ایندی توبه ایتدم. هیچ بر گازیته حقنده یمانلاب سوز سویلامام. هیچ برکشی میگا یارامی، مین اوزمده هیچ برکشیگه یارامیم ایکان.

خوش

یاصاب یوری باشلارلو دیب قورقوب، بوکون اوچون پالیتسه حاضرگی کوندن اوك اجتهاد ایله حاضرلنمکده ایمش

•• بو آراده نیچه‌کونلردن بیرلی کییف شهرنده «خاص روس کشیلرینك» عمومی جمعیتلری اولمقده‌در. جمعیتلرنده هر برتورلی حریتلرنی بیك قسوبقنه بیروب روسیه‌نی روسلرغه مخصوص بر مملکت ایتوب قالدررغه یوللر ازلمکده‌لردر. بوکونلرده‌برصورت آلوچی کشی بونلرنك جیونینك صورتنی آلورغه صوراغان ایکانده، بزنك‌صورتلرمز «فتنه‌چیلر» قولینه توشارده بلکه ضرر کوررمز دیب، صورتلرینی آلورغه رخصت ایتمه‌مشلر.

•• روسیه‌نك یاوروپا قسمنده‌گی ۴۱۳ اویازده اوجم آشلق یخشی بولوب تیشولوب چقمش، ۴۶ اویازده ناچار، ۱۳۵ اویازده‌گی اوجمنك حالی معلوم توگل.

•• سنتابر آینده چیلابی آرقلی سیبیریه‌گه (۱۳،۲۳۰) مهاجر واون‌مکدن‌زیاده هجرت قیلور اوچون اورون قارارغه باروچیلر اوزمشدر.

•• صود وقتنده برگرادا واینی سوزبرله رنجتکا نلگی اوچون، پتربورغ گرادو ناچالنیگی، موراڤیوف اسملی بر آدوا کاتقه ملك صوم اشتراف صالمش.

•• کراسنی کریست جمعیتی‌نك حاضرده اون‌بر میلیون صوم صوماسی بارایکان. شول صومادن سکز میلیون صومی ایله‌بویل ایگون بولماغان گوبیرنالرده‌غی آچلرغه یاردم ایته‌چکلر ایمش.

•• دوماغه صایلاو اشلرینه‌قاتوشورغه‌حقی بولغان کشیلرنك حسابینی یکرمنچی اوکتابرگه قدر ترتیب ایتوب‌اولگورتدررگه باش وزیر طرفندن گوبیرناتورلرغه امر ایدلمشدر.

•• مسکاونك گوبیرنسکی پراڤلینیه سندن بوسنه پریومغه کره‌چك یاشلرنك فهرستی اوغرلانغانلغینی «ریچ» برله «استرانا» گازیته‌لری بیك اشانچلی‌یرلردن ایشتوب خبر ایده‌لر.

•• آچلرغه یاردم اوچون سیبیریادن صامارغه کیتورتلگان ۷۶ ڤاگون وبزاولق استانسه‌سینه کیتورتلگان ۸۴ ڤاگون آشلقنی کامیسیه‌قاراغاندن‌صوك هیچ‌براشکه یاراقسز بوزوق ایکانلگی ظاهر بولغان. آشلق‌نك مجموعسی یوزملك پود مقدارنده‌در. اشکه یاراقلی بولماسه‌ده حاضرگه آمبارلرغه طاشوب تورالر. یاقن تیره‌ده باشقه هیچ بر آشلق بولماغانلقدن خلقنك حالی بیك ناچاردر. بوزاولق اویازنده بیر فتنه‌لری بیك‌خوفلی صورتده قوزغالغان، شول طرفده‌غی حکومت مأمورلری فتنه‌نی باصدرو اوچون داخلیه وزارتندن عسکر صورامشلر دیگان خبرلرده ایشدلمکده‌در.

•• حکومت‌نك‌رسمی گازیته‌سی «پراڤیتلستو-یننی‌ڤیستنیك» ایله، نیم‌رسمی «روسیه» گازیته‌سی اوزغان‌سنتابرآینده ایکیسینه‌اون‌سکزملك صوم ضررایتکانلر ایمش.

•• ۲۷ نچی سنته بردن باشلاب ۴ نچی اوکته‌برگه قدر برهفته اچنده روسیه‌ده (۱۴۵) کشی زندانغه یابولمش وتیررور-یستلر طرفندن بوهفته‌اچنده‌سکزا صتراژنیك، بش گراداوای، دورت ژاندارم، اوچ آکالوتچنی براوره‌دنیك (جمعسی ۲۱ کشی) اولتریلمشدر.

شولوق‌هفته‌اچنده‌ایللی‌ایکی‌بومبا، یتمش-یدی ریڤالڤیر، اون یدی ملطق‌هم‌نیچه‌ملك پاترون قولغه آلنمشدر.

•• اوشبوکونلرده زاگرانیتسه‌دن پتربورغغه نیچه‌توك کاغز آقچه کیتورلمشدر. بوکاغز آقچه‌لرنی‌دولت بانقه‌سی آلتون آقچه بیروب زاگرانیتسه‌دن‌آلماشوب آلللشدر.

•• حربیه‌نظارتی بویل صالداتقه آلوناچاق یاشلرنك اخلاقلرینی بیك نقلاب تفتیش ایتارگه هر بر عسکر آلواداره‌لرینه‌امرایتمش. اگر‌ده‌اوزغان‌عمرلرنده ریڤالوتسیه‌اشلرینه قاتوشقانلقلری معلوم‌بولسه آنلرنی آیورم بر گروهغه‌بولب، اوزلرینك آنطلرنده‌توروب توغری‌خدمت ایتمکده‌اولان باشقه عسکرلر آراسینه‌قاتوشدرماسه‌طروشورغه‌بیورمشدر.

قزان خبرلری.

•• اوچ‌سنه مقدم قزان ولایتی زیمستواسی اداره‌سینه محررمز طرفندن بر عریضه ویرلمش ایدی. بوعریضه‌ده (۱۲) ملك صوم قدر آقچه صرف قیلنوب زیمستوا طرفندن روس آوللرینه طاراتلا طورغان زیمسکی گازیته‌نی ترکیچه‌گه ترجمه قیلنوب مسلمان آوللرینه‌ده طاراتولری اوتنلمش ایدی. اوچ سنه اچنده بوعریضه‌گه هیچ التفات ایتلمه‌دی حاضرده زماننك اوزگاروینك علامتی اولمق گیره‌ك‌که بوسنه زیمسکی صابرانیه‌ده مذکور مسئله قوزغالوب زیمسکی گازیته‌نی ترکیچه‌گه ترجمه قیلو خصوصنده سوزلر آچلمشدر. بومجلس زیمستوا آقچه‌سندن مسلمانلرنك مکتبلرینه یاردم قیلو کیره‌کلگی حقنده‌ده کیکاش قیلدی. بو خصوصده پروفیسور یاکوبی: «مسلمانلرنك مکتبلری اوچون اوزحصه‌لرینه تییه‌چك آقچه‌نی اوزتصرفلرینه بیرورگه کیره‌ك. آنلرنك مکتبلرینه بز قاتشماسقه کیره‌ك. اوزلری تله‌گانچه اوقوتسونلر. بزنك آقچه بیرودن باشقه دخلمز اولماسون» دیدی بوخصوصلرده مجلسنك قرارلری صوڭره یازلور.

•• یکشنبه کون‌پروکارور ایله‌برنچی‌چاستنك صودیه‌ی اسلیدوڤاتیلی پالیتسه برله کیلوب «ڤوولژاسکی ڤیستنیك» گازیته‌سینك اداره‌خانه‌سی‌ایله محررینك‌فاتیرینی تنتومشلر فقط ضررلی هیچ برنرسه‌ده طابا آلمامشلر. شولایده پالیتسه، نی‌اوچوندر اداره‌ده یوموش یولغه یوروب خدمت ایتوچی برچواش مالایینی آلوب کیتکان.

•• شهر کتبخانه‌سینك‌روسچه قسمینه هر کون یدی‌یوزقدر کشی، مسلمانچه قسمینه آلتمش-یتمش‌قدرشاگرد کروب‌اوقوب‌چقمقده‌لردر.

•• اوزغان‌یل ۲۱ نچی اوکتابرده‌گی آطوشلر-وقتنده هم‌میلیتسیونیرلرنی توتوب یابقان چاغنده‌جیولوب آلونغان ماطقارنی آکروژنی-صودپروکارووی اوپراڤاغه‌قایتاروب‌بیرگان. امّا اوپراڤ اچلینی گراویرت قبول ایتمگان. ایکی ملك‌صوم مقدارنده‌غی بومال‌لر حاضرده اوپراڤانك ایشکی آلدنده یاتمقده‌در.

•• قزان پالیسه میستری اعلان قیلووینه قاراغانده صیزران شهرنده اوت قضاسی سببلی عاجز قالغان بیچاره‌لر فائده‌سینه جیلغان آقچه‌نك جمعسی (۱۳۱،۸۵۰) صوم (۵۱) تیین‌گه ایرشمشدر.

اوشبو آقچه‌دن‌ایکمکلر پشرو، کییملکلر آلوب بیر وقورال وجهازلر آلوب بیرو اوچون جمعا (۱۳۱،۷۸۵) صوم (۸۷) تیین آقچه صرف قیلنمشدر. بونك اوچون آچلغان کومیتیتینك قولنده حاضرده فقط (۶۶) صوم (۶۴) تیین آقچه قالمشدر.

اداره‌گه مکتوب

حمیتلو محرر افندی! شول مکتوبم نی یقینده‌رەق چغاچاق غزیته‌گزده درج قیلماقگزنی اوتنه‌من.

وقت غزته‌سینك ۷۷ نچی نومیرنده‌کیله‌چك دوماغه صایلاوحقنده کوب سوزلر یازغاندن‌صوك ایته‌دور: مسلمان پارتیه‌سنی تیزره‌ك نظاملاشدررب ممکن اولغان اورنلرده شونك بوینچه حرکت ایتارگه. وممکن اولماغان اورنلرده قایسی فرقه‌لر ایله برگه حرکت‌ایتو-حقنده مسلمانلرغه وخصوصا بیك خبرسز بولغان آول خلقلرینه وکرستیانلرگه معلومات بیررگه، غزته‌لر ورساله‌لر واسطه‌سیله فکر تاراته‌رەق آنلری تمام حاضرلب طوررغه تییوشدر. ظنمزغه‌کوره بوخصوصده الك برنچی-اش بویلغی مسلمان اسییزدینك قرارینی تیزره‌ك‌خلق‌غه تاراتمق، ومرخصلر ندوه‌سی یاصاب تیزدن اشکه باشلامقدر دیه‌ور.

فاتح افندی‌نك بوسوزلری بیك توغری. بوسوزلره‌شاید هرکم اشتراك ایده‌ر. لکن شول‌قدرسی بار: بویغی مسلمان‌اسییزدینك مقرراتنی آول خلقلرینك نچه پراسینتی آڭلار؟. توگل آول خلقی، حتی شهر خلقلری، نچه وقتلر غزته‌لر اوقوب ماتاشقانلری حضورنده‌اوقوب قاراسامده هیچ آڭلی آلمادیلر.

بوکشی‌لرنك آڭلی آلماغانلقن هیچ عیب ایتارگه توغری کیلمی: آننك اوچون مذکور مقررات شونداین چیتن وچڤار لعت‌لر ایله یازلغان، ملالرمزنك کوبوسی شاید آڭلاودن عاجز قالورلر. ۲ نچی بیتده ۱ نچی مقررات «مقرراتنك ۱ نچی‌سی»: «نیژنی نوغورده طوبلانمه‌سنه رخصت ویرلمش روسیه مسلمانلری ندوه‌سی، پروغرامنك برنچی نقطه‌سنی مذاکره ایده‌رك کوردی‌که‌بالفعل‌تطبیق ایدلمکده‌اولان قوانین اوامر واعتیادات اداریه، مسلمانلرنك حقوق عمومیه مدنیه ودینیه‌لرینه تضییقات وتحدیدات قویمش اولدیغندن خرستیان مسیونیرلری، مسلمانلر آراسنده دائما قارشیقلق، خوشنودسزلق وعداوتی موجب اولیورلر الخ» ۱۱ نچی بیتده: مسلمانلرنك روحانی اداره‌لرینك تجدیدا تنظیمی مسئله‌سندن عبارت پروغرامنك اوچنچی نقطه‌سنی تدقیق ایتمك اوچون، ندوه علمادن الخ ۱۶ نچی بیتده شمدی روسیه‌ده جریان ایدن وقایعك طبیعت سیاسیه‌یی حائز اولمه‌سنه، ۱۷ نچی اوکتابر ۱۹۰۵ مانیفستی اساسلرینه مستندا اصلاحاته باشلانمش بولنمه‌سنه بناً.. الخ

مقرراتنك یارطیسی شوندای‌چوبارلغت‌لر ایله یازلمش. انصاف‌ایله محاکمه قیلوگز افندیلر! بونداین چوبارلغت‌لرنی نینداین آول‌کشی-لری آڭلاسون؟. شوشنداین مهم (ڤاژنی) براشنی بوقدر تکلف ایله یازماقدن مقصودنی ایکاننی آڭلی آلمادوق. «داقلادلری» یازلدقلری صورتله عیناً درج اولنمشدر، دیمش. اول داقلادلر تغییر وتبدیل‌نی قابل اولسه‌کرك. قرآن توگل، باشقارتوب‌هرکم آڭلاردای روشده یازلسه‌ده شایدکناه‌اولماس ایدی. مقرراتنی تاراتودن مقصود، مسلمان اسییزدنده‌غی بولغان‌اشلرنی، ونینداین‌اشلرگه قرار‌بیرلگاننی‌هرکم‌گه آڭلاتوبولسه، مذکور مقصودنك بونك ایله حاصل بولمایاچغنه انکار ایدوچی آز اولور دیوب بله‌من. اگرده‌صاتوب آقچه‌سی مسلمان اسییزدینك فائده‌سینه کیته تورغان اولسه، پراسطوی‌راق‌لغت ایله‌یازلسه هرایکی مقصود آرتغی ایله‌حاصل اولورایدی. بنم بوروشده‌یازوومدن‌مقصود، تنقید توگل بلکه بونداین کوبراك کشی آڭلاماسدای لغت ایله یازونك سببنی بلمکدر.

[هادی طاهری. ۳ نچی اوکتابر.

فنی هنر وتجربه‌لر.

لیموننك فائده‌سی.

ایسکی حکایه‌لردندرکه بر طبیب طبیبلقغه اویره‌نگان اوغلی ایله شهردن شهرگه آوروولرنی دوا قیلمق اوچون یورمکده ایکانلر. بر شهرگه کرگانده اطرافنك بیك کوب لیمون‌باقچه‌لری کورمشلر. اوغلی آتاسینه: «اتکی بز بوشهرگه کرمیك. کرسه‌ك‌ده کوب‌طورمیق. بونده آوررولر کوب‌بولماس. چونکه بوشهر تیره‌سنده لیمون آغاچلری کوب ایکان البته اهالیسی لیمونی کوب استعمال قیلا طورغاندر. لیموننك بیك‌کوب آوررولرغه شفا ایدکی اوزگزگه معلوم» دیمش.

آتاسی: «اوغلم، لیمونی‌استعمال‌قیلوچیلر آراسنده اوررلغینی آشاوچیلری‌ده واردر. لیمون اوزی بیك شفا ایسه‌ده، آننك اوررلغی بیك‌کوب آورولرغه سبب بولادر» دیمش.

اوررلغی‌ضررلیدرمی، توگلدرمی؟ طبیبلرغه معلومدر. لکن حاضرده طب گازیته‌لری لیموننك صووینك برنیچه تورلی آوروغه دوا اولدیغینی یازالر. سرکه اورنینه لیمون صووی استعمال‌قیلو معقول‌ایمش. تجربه‌لرنچه سرکه آش قازانینه تورلیچه ضرر ایته‌در.

اما لیمون صووی بوتون اعضا اوچون فائده‌لیدر.

ریڤماتیزم، کوزن، زه‌نگه‌ایله‌آوروچیلرغه لیمون بیك کوب فائده قیلادر.

سیمرو مرضی‌ایله مبتلی کشیلر اوچون‌ده لیمون بیك مفید ایمش.

استانبولك ایتلی‌طعاملر اوچون کوبسنچه سرکه‌اورنینه لیمون صووی استعمال ایدرلر.

واق تویه‌ك

— اتی، اتی! ڤیتس گوبیرناتورنی‌بومبا-برله کوته‌رتکانلر دیلر، درستمی؟

— درست اوغلم، درست.

— اتی، نیچك صوك اول کوتارلگان؟

— اوّل ڤیتس گوبیرناتور ایدی، حاضر ایندی چن گوبیرناتور بولاایمش دیلر. شولای‌بولغاچ‌بردرجه‌کوتاریلگان‌بولاشول.